

Jan Křížek, Gobelín, 1927

Galerie výtvarného umění v Chebu, 31. 3.–26. 6. 2022

Vernisáž ve středu 30. března v 17.00

Gobelín, 1927, olej na tkanině z ovčí vlny, 300 × 225 cm

V pozůstalosti dnes zcela zapomenutého malíře Jana Křížka (1887–1961) se nachází zajímavé dílo vymykající se svým charakterem i rozměrným formátem, které nyní připomíná výstava ve formátu Opus magnum. Jde o volnou malovanou kopii ornamentálně pojaté renesanční tapiserie z 16. století s verdurou z belgické manufaktury Grammont, nacházející se ve vídeňských císařských sbírkách na zámku Schönbrunn. Křížek ji vytvořil v roce 1927 olejovými barvami na tkaninu z ovčí vlny imitující materiálův charakter předlohy; jako jakýsi prototyp interiérové dekorace, v jehož duchu nejspíš zamýšlel vytvářet podobné. Příležitost za tímto účelem *Gobelín* vystavit se Křížkovi naskytla v expozici uměleckého řemesla v pavilonu Werkbundu der Deutschen in der Tschechoslowakischen Republik (Svaz německého díla v Československu) na Výstavě soudobé kultury v Československu v Brně v roce 1928. Německý spolek založený v roce 1925 v Liberci v reakci na aktivity Svazu československého díla sdružoval německy hovořící designéry, umělce a průmyslníky žijící v Československu a mezi jeho aktivity kromě osvětových přednášek, vydávání tiskovin a zřízení vzorkové expozice patřila i výstavní činnost. Křížkův *Gobelín* tak byl vystaven vedle porcelánu Michaela Mörtla, skleněných váz z Nového Boru (Haida) nebo stříbrných mís podle návrhu Viktora Oppenheimera. Jeho umístění do německé expozice bylo nejspíše zvoleno z důvodu Křížkových úzkých vazeb

dokládá také několik ocenění, která vyzdvihovala jeho portrétní malbu. Jeho další vzdělávání přerušila branná povinnost během 1. světové války. Navázal na ně až v roce 1919, kdy se zapsal na pražskou Akademii do německé malířské školy k profesoru Franzi Thielemu (1868–1945). Během studijních let absolvoval několik cest do zahraničí – nejčastěji pobýval na Sicílii, Korsice a v Bretani, což se stalo bohatým zdrojem námětů pro jeho díla. Po absolutoriu v roce 1920 postupně působil jako pedagog kreslení na školách v Českém Krumlově, Kašperských Horách, Českých Budějovicích a Plzni. Od roku 1935 byl jmenován odborným inspektorem kreslení na německých školách a přestěhoval se do Prahy. Znalosti z pedagogické praxe uplatnil při přípravě učebnice Písmo pro žáky měšťanských, středních a odborných škol, která vyšla ve spolupráci s malířem Bohumilem Stanislavem Urbanem v roce 1938 česky a německy.

Po absolutoriu se zúčastnil bezpočtu výstav, jmenujme například členskou výstavu Sdružení výtvarných umělců v Plzni (1932, 1950) či Sdružení jihočeských umělců v Českých Budějovicích (1929, 1934), jichž byl členem. První samostatná souborná výstava jeho děl s názvem „Soubor malířských záběrů z Evropy Jana Křížka“ proběhla v lednu 1943 v Galerii sdružení výtvarníků v Praze Na Perštýně. V expozici

na německé umělecké prostředí, v němž se pohyboval již od studií a v němž setrval i po absolutoriu, kdy pedagogicky působil také na německých školách.

Gobelín se na brněnské výstavě pravděpodobně větší ohlasu nedočkal, neboť k naplnění Křížkova „podnikatelského záměru“ navrhovat další malované tapiserie nikdy nedošlo. Poté byl obraz vystaven ještě jednou v roce 1932 ve výloze plzeňské firmy Lange na Náměstí Republiky, jak nás informují četné zmínky v českém i německém tisku. V následujících letech jej Křížek umístil do svého ateliéru, kde zůstal až do jeho smrti v roce 1961.

S originálním gobelínem nacházejícím se v císařských sbírkách ve vídeňském Schönbrunnu se autor původem z Moravské Ostravy seznámil pravděpodobně již během svých studií práv na vídeňské univerzitě, která zahájil v roce 1906. Zamýšlenou kariéru právníka však o rok později vyměnil za studium malby na tamní Akademii výtvarných umění, kde setrval až do nastoupení povinné vojenské služby v roce 1911. O rok později ve studiu malby pokračoval, tentokrát na Akademii v Mnichově ve speciální škole malíře Adolfa Hengelera (1863–1927), a v dalším roce je doplnil studiem v ateliéru tachovského rodáka, profesora Franze Rumplera (1848–1922), opět na vídeňské Akademii. Křížkovo studium na obou akademiích bylo hodnoceno velmi pozitivně, což

rozdělené do čtyř sekcí si návštěvníci mohli prohlédnout obrazy z Francie, Itálie a Alp, ale i z Prahy a dalších českých měst a zároveň několik portrétů a zátiší a studii pro exlibris. Druhou a zároveň poslední monografickou výstavu pak připravil v prostorách Staroměstské radnice v únoru 1959. Vystavená díla, jichž bylo téměř osmdesát, představila Křížkovu nejranější tvorbu od dob studií (1916) až po nejnovější práce (1958) a opět zahrnovala široké spektrum žánrů od krajinomalby a zátiší až po portréty. Mezi Křížkovy nejznámější práce zde vystavené, oceňované laickou i odbornou veřejností, byla série podobizen hudebního skladatele Josefa Bohuslava Foerster (1859–1951), jehož portrétoval ve 40. letech.

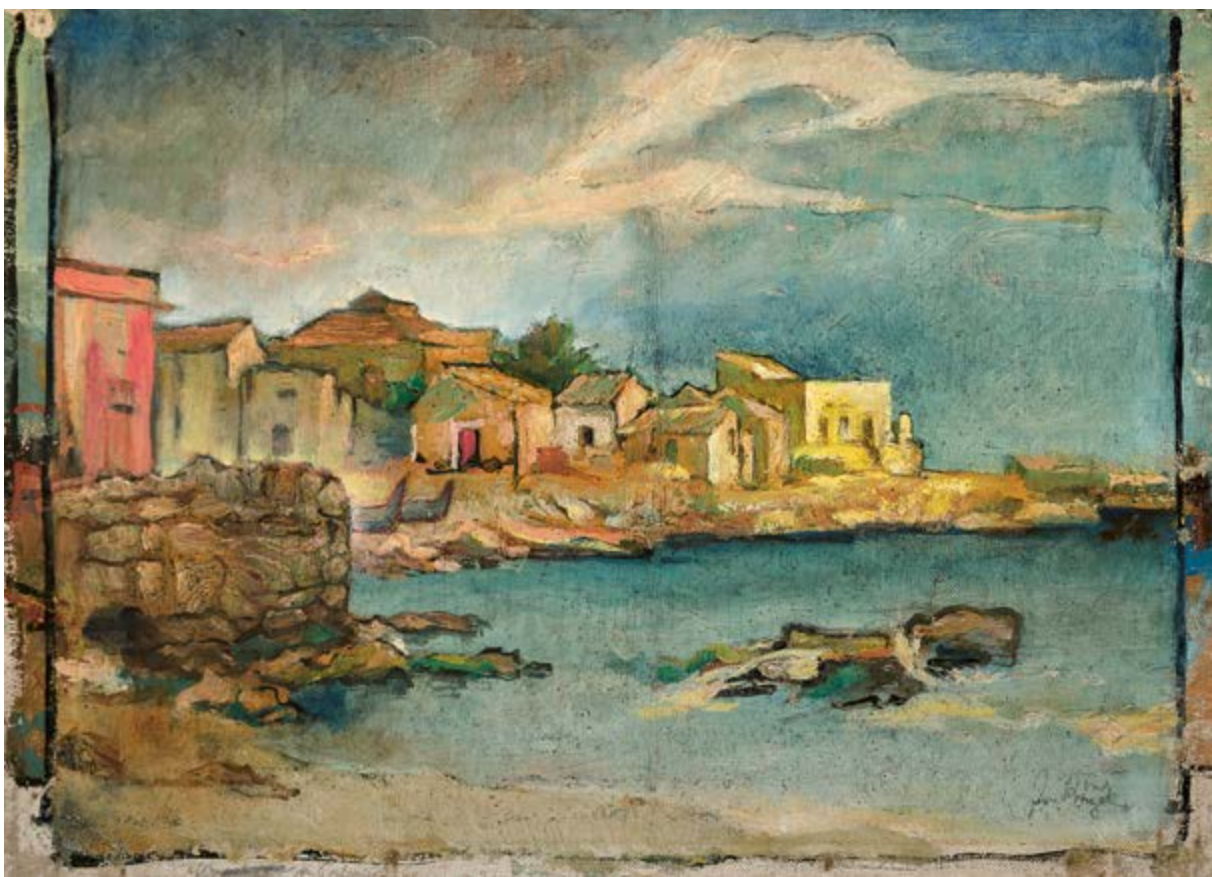
Jana Kalousková

České Budějovice, 1908, perokresba, akvarel a kvaš na papíře, 22,5 × 30 cm

Portrét ženy v černých šatech, 10. léta 20. stol. (?), olej na plátně, 40 × 62 cm

Domy na Sicílii, 40. léta 20. st., olej na plátně, 44 × 32 cm

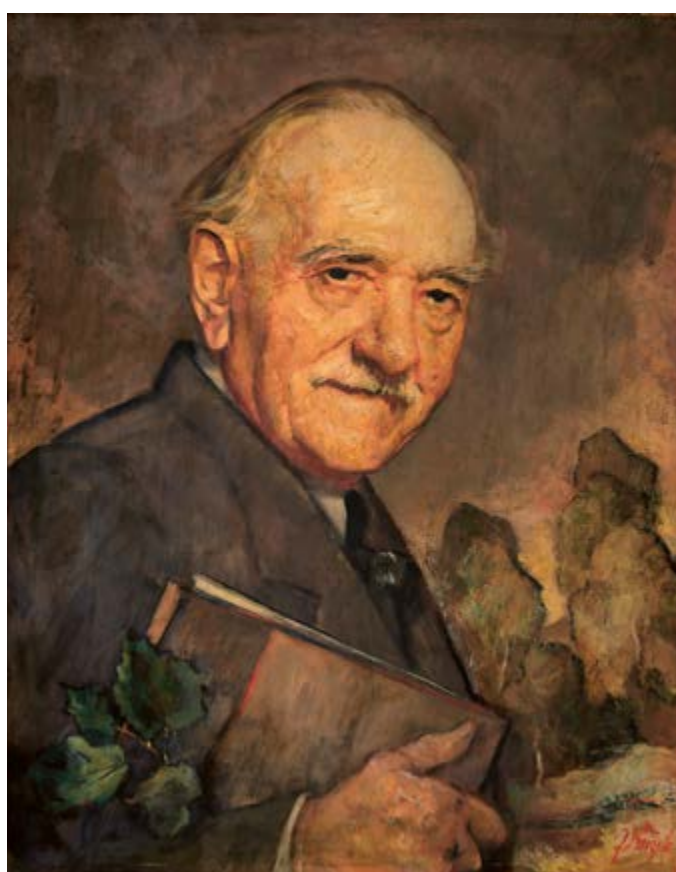
Kytice polních květin na modrém pozadí, 1954, olej na kartonu, 48 × 63,5 cm

Krajina s hradem, asi 50. léta 20. st., olej na kartonu, 37 × 46 cm

Autoportrét, 1952, olej na kartonu, 68 × 76 cm

Josef Bohuslav Foerster, asi 1944, olej na plátně, 36,5 × 47 cm

S. J. B. Foersterem, 40. léta

Jan Křížek, Gobelín, 1927
Opus magnum
31. 3.–26. 6. 2022
Otevírací doba: út–ne, 10.00–17.00
Kurátorka Jana Kalousková

Galerie výtvarného umění v Chebu
příspěvková organizace
Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16,
350 02 Cheb
T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163
info@gavu.cz, www.gavu.cz

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR.
V roce 2022 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o.,
náklad 500 ks.